

PASSIONATE MAGAZINE

€ 3,99 juli / augustus 2004 jaargang 11 nr 4

**GEDICHTEN VAN
HANS VERHAGEN EN
JOOST ZWAGERMAN**

**VERHALEN VAN
ALEX BOOGERS EN
D. HARLAN WILSON**

DE STAD IN DE POËZIE

WONDER
SCHEPPER EN MUZE INEEN

wonder, schepper en nuwe sreken

wonder, schepper en muze ineen

In de Amsterdamse culturele scene tinnert Wonder op eigen wijze al jaren aan de weg als dichteres, deejay, performer en schilderes. Haar debuutalbum *Desdemona died* komt deze dagen uit, haar schilderijen worden geëxposeerd en haar toneelbewerkingen gespeeld. 'Ik ben altijd een enorme tekstfreak geweest. Geen boekenwurm, maar iemand die gekluisterd aan de radio zat. Al die songteksten en platen uit de punkmuziek, jazz en biphop, ik ken ze uit mijn hoofd. Toen ik op mijn twaalfde naast mijn radiootje zat en de regel "Well, that's like hypnotising chickens" van Iggy Pop hoorde, lag ik in een deuk. Mijn grote liefde voor tekst en taal is ontstaan via de ether.'

Tegen de muren van haar ruime zolderkamer aan het Damrak staan stapels platen, cd's en boeken. Op de vloer liggen verdwaalde papieren met vermaningen en bezweringen, zoals deze: 'Paint! Don't doubt!' Ook liggen hier en daar houten panelen, die ze van de straat heeft meegenomen om op te schilderen.

Wonder wist al vroeg dat ze naar de Rietveld Kunstacademie wilde. Kunstenaar wilde ze worden, van jongs af aan. 'Ik was zo'n raar kind dat in zijn slaapkamer figuren zat te hakken uit een blok hout.' Toen ze niet op het Rietveld werd aangenomen, is ze maar wat anders gaan doen. Na een studie Communicatie en Vormgeving heeft ze een tijdje gewerkt voor een communicatiebureau, voor een grote vliegtuigmaatschappij en daarna ook nog voor een grote bank. Bij elke nieuwe betrekking dacht ze dat het er beter zou zijn, maar het was allemaal niks voor haar, die grote bedrijven. 'Steeds liep ik er gillend weg, ik kon niets met die heersende systemen en hiërarchieën. Ik werkte er omdat het op mijn pad kwam, maar ik wist heel sterk dat ik dat niet wilde.'

Bewogen

Wonder is een creatieve duizendpoot die zich op geen enkele kunstvorm laat vastpinnen, terwijl haar eigen emoties en het procédé van samplen en/of readymades constanten zijn. Op die manier herdefinieert ze steeds opnieuw haar positie in het dagelijkse, chaotische leven dat zij nooit onverschillig maar vol verwondering en bewogen gadeslaat. 'Soms denk ik dat mijn geest ondersteboven en achterstevoren zit. Ik kan nog zo kinderlijk verwonderd naar dingen kijken.' Niet voor niets heeft ze 'Wonder' tussen haar schouder-

bladen laten tatoeëren.

De 31-jarige Amsterdamse is afkomstig van Engelse ouders, maar zelf is ze in Nederland geboren en getogen. Desalniettemin is Engels de voertaal in al haar werk. 'Ik ben tweetalig opgegroeid. Maar mijn moeder sprak slecht tot weinig Nederlands, dus spraken we thuis altijd Engels. Ik schrijf soms ook in het Nederlands, maar het diepere denkwerk gebeurt op de een of andere manier in het Engels. Dat zijn vaak de dingen die ik echt wil zeggen en die ik niet anders onder woorden kan brengen.'

Naakt

Wonders werk is noodzakelijk, in de eerste plaats voor Wonder zelf. Het ontstaat zelden uit een drang haar werk onder de aandacht te brengen, om een soort van doorbraak te forceren of zo iets. 'Ik maak de dingen in de eerste plaats voor mezelf, niet voor de mensen. Het is mijn werk, van mij alleen.' Het verklaart ook waarom ze van de stapels aan verzamelde gedichten nog geen enkele bundel heeft laten publiceren. En in de hoedanigheid van performer koestert ze ambivalente gevoelens t.o.v. het podium. 'Na mijn allereerste keer op het podium voelde ik mij zo verschrikkelijk naakt. Ik had het gevoel dat de mensen mijn gedachten konden lezen, alsof ik ze een kijkje in mijn hoofd liet nemen. Dat vond ik eng, en ik wilde het nooit meer doen. Maar na een paar dagen was dat weer over. Toen zag ik dat het ook een manier kon zijn om met je publiek te communiceren.'

Desdemona died

Zo heet Wonders eerste soloalbum, sinds begin juli verkrijgbaar bij de betere platenhandel. Een minialbum gebaseerd op Shakespeare's tragedie *Othello*. Het klassieke meesterstuk over de verwoestende effecten van jaloezie en verraad

als metafoor voor het menselijke gezwoeg om zich te verheffen, weet kunstenaars nog altijd te inspireren. Wonder: 'Het idee is verleden jaar ontstaan toen ik gevraagd werd om in de Stadsschouwburg Amsterdam een interpretatie te geven van het stuk, voor één avond slechts. In het stuk is Desdemona een perfecte muze, ze doet niets verkeerd, maar daardoor is ze ook niet zo interessant. In het toneelstuk gebeurt ontzettend veel, en zij schikt zich daar gewoon in. Vanuit dat perspectief wilde ik haar een stem geven. Hoe ziet een vrouw die zo compleet in de liefde gelooft de orkaan van ontwikkelingen die haar ondergang inluiden? Het project fascineerde me zodanig dat ik het zonde vond om het bij die ene avond in de Stadsschouwburg te laten. Zo kwam ik op het idee om een soort van klein toneelstuk op vinyl en cd te zetten. Het is toch hartstikke mooi als je thuis op de bank naar een muzikaal toneelstuk kunt luisteren? Ik heb de samenwerking met producer Mr. Vilt gezocht en we zijn toen van start gegaan.'

Desdemona died is een experimentele, elektronische plaat geworden waarop een verhaal wordt verteld in vijf muzikale tracks, verweven met de stem van Wonder zelf. Zoals *Othello* uit vijf akten bestaat, zo heeft Wonder de zielenroerselen van Desdemona in vijf tracks verdeeld. Elke track staat voor een bepaalde fase in Desdemona's affectie voor haar echtgenoot, gegoten in een vorm met vervreemdende beats en klassieke verwijzingen. De nummers worden onderbroken door gesprekken over dezelfde thematiek. Het geloof in de eeuwige liefde, ziedaar de parallel tussen schepper en muze. Wonder: 'Iedereen die scheppend bezig is, haalt elementen uit het echte leven, en niet in de laatste plaats uit het eigen leven. Ik vind Desdemona een prachtige muze. Zij is iemand die openstaat voor alles; ze is goed, verfijnd, lief. Iedereen zegt tegen haar dat ze beter niets met de wreed geachte Moor Othello kan hebben, maar zij is overtuigd. *If only they could see how faith foretold our chemistry*, verzucht ze op het openingsnummer "Something sublime". Die intens innerlijke beroering, dat is liefde. De meeste mensen vinden haar gewoon naïef, maar ik vind die puurheid het mooiste wat er is.'

Eeuwige cyclus

Als er iemand is die veel bestudeerd, bewerkt en gespeeld is, dan is het Shakespeare wel. Is het

geen hachelijke zaak daar nog iets nieuws aan toe te voegen? Wonder: 'I fear nothing. Haha! Ik zie het gewoon als een eer en als een uitdaging. Wat er uitkomt is altijd afwachten, maar dat is inherent aan het vak dat creëren heet. Natuurlijk krab je jezelf af en toe flink over het hoofd, maar het is heerlijk om met zo'n stuk bezig te zijn. Ik vind niet dat je uit een soort ontzag van grootheden moet afblijven. Grote kunstwerken eer je het meest als je je eigen fantasie erop loslaat. Ik zou me ongelooflijk vereerd voelen als iemand over tien jaar aan de slag gaat met een bepaald gedicht dat ik geschreven heb. Wat is er mooier dan een ander te inspireren? Dat is de eeuwige cyclus van creatie en creativiteit. Dat is groei en dat is leven. Klinkt misschien zweverig, maar mensen zullen altijd geïnspireerd worden door iets wat uniek is, zoals Shakespeare zich voor zijn stukken ook liet inspireren door unieke vertellingen, mythen en sprookjes. Die gaan van generatie op generatie en dat is niet voor niets. Er zitten waarheden in over goed en kwaad en waarom bepaalde zaken gebeuren.'

Statement

De titel *Desdemona died* verwijst nadrukkelijk naar Desdemona's sterven. Maar volgens Wonder is het maar net hoe je de klemtoon legt. 'Aan de ene kant is het een droge beschrijving van een gebeurtenis, aan de andere kant heeft het veel weg van een statement. Toegegeven, ik wil er zeker op wijzen dat de liefde niet alleen maar vermaak is. Maar ik ben ook gewoon een liefhebber van alliteratie. Het is niet zo dat ik Desdemona zie als een martelaar van de liefde. Ik ben geïntrigeerd door de vraag waarom mensen in het slechte geloven. Als bijvoorbeeld Othello de keuze heeft tussen het pure van Desdemona enerzijds en het huichelachtige van Iago anderzijds, waarom hangt Othello dan naar het laatste? Hiermee is niet gezegd dat Othello een slechterik is, daarvoor is hij zelf ook maar een speelbal van zijn eigen steeds duister wordende emoties.'

Renaissancemens

Wonder wil niet het ene of het andere doen, ze wil daarin haar eigen vorm vinden. 'Een van de beste dichters vind ik bijvoorbeeld David Bowie. Die man heeft intens prachtige teksten geschreven. Wat te denken van het album *Diamond dogs*, geïnspireerd op de klassieker

1984 van George Orwell. In het lied "Candidate" zingt hij over de ultieme romantiek in een duistere, Jack the Ripperachtige setting. Schitterend! Maar wordt Bowie tot de literatuur gerekend? Of Bob Marley? Ik creëer graag, in welke vorm is me om het even.'

Verleden jaar heeft Wonder voor een drietal acteurs van Toneelgroep Amsterdam het theaterstuk *A mad tea-party* geschreven, gebaseerd op het boek van Lewis Carroll *Alice's Adventures in Wonderland*. Daarbij maakte ze gebruik van film, vertellingen en muziek. Die cross-overdrang manifesteert zich ook in haar schilderijen, waarin ze beelden met gedichten en dichtregels vermengt. 'Waar het me om gaat, is het scheppingsproces zelf. Daar kan ik intens gelukkig van worden. Ik heb ontdekt dat ik veel minder gelukkig ben als ik niets maak. Ik geloof ook heel erg in de Renaissancemens. Je moet je niet alleen toeleggen op een enkele bezigheid en daarbij zweren. De gedachte is dat je anders nooit ergens goed in wordt, maar dat vind ik onzin. Juist dankzij die kruisbestuiving ontstaan nieuwe, interessante vormen en uitingen. Althans, voor mij. Ik ben geen dichter of schrijver die onuitputtelijk over een kaars of glas water kan schrijven. Wat mij echt intrigeert zijn de innerlijke roerselen van mensen, van hoe ze met elkaar omgaan. Dat observeer ik en dat spiegel ik aan mijn eigen manier van in het leven staan. Dat is het enige wat ik kan doen en het enige waar ik van afweet. Emoties zijn universeel, maar het is aan het publiek zich daar al dan niet mee te identificeren. Er zullen ongetwijfeld mensen zijn die het onverschillig laat wat ik maak, maar niet iedereen hoeft mijn kijk op het leven te delen. Ik ben op mijn eigen manier bezig de wereld te veranderen. Als je dingen maakt, dan lever je een beter aandeel aan de wereld dan helemaal niets maken, of alleen maar vernietigen. Natuurlijk is vernietigen een onderdeel van het scheppingsproces. Maar als het betekent dat oorlogen daarmee gerechtvaardigd zijn, dan wil ik er niets van weten. Het destructieve zit al in de natuur, dat hoeven we niet nog eens te onderstrepen.' ■

presentatie *Desdemona died* op 12 juli in Paradiso, Amsterdam
website album: www.desdemonadied.com
website Wonder: www.howtowonder.com

Said El Haji